

Úvod do tematiky jubilejného roka a jeho biblických základov

V tradícii Katolíckej cirkvi je svätý rok alebo jubilejný rok významnou náboženskou udalosťou. Je to rok odpustenia hriechov, ako aj trestov za hriechy, je to rok obrátenia, zmierenia medzi protivníkmi, následne aj čas solidarity, nádeje, spravodlivosti, odhodlania slúžiť Bohu s radosťou a v pokoji so svojimi bratmi a sestrami. Jubilejný rok je predovšetkým milostivým časom Ježiša Krista, ktorý v ňom osobitným spôsobom prináša veriacim milosť a Boží život.

Tradícia jubilejných rokov sa v západnom kresťanstve začala v roku 1300, keď pápež Bonifác VIII. vyhlásil *svätý rok*. Odvtedy sa pravidelné jubileum v Katolíckej cirkvi slávi každých 25 alebo 50 rokov, pričom sa podľa potreby príležitostne vyhlasujú aj mimoriadne jubileá, akým bol napríklad mimoriadny Rok milosrdenstva 2015/2016. Dôležitou súčasťou jubilejných rokov je putovanie na posvätné miesta, predovšetkým do Ríma.

Pôvod kresťanského jubilejného roka však siaha do biblických čias. Mojžišov zákon predpisoval izraelskému národu zvláštny rok. Nástrojom, ktorým sa mal začiatok tohto konkrétneho roka ohlásiť, bol baraní roh, ktorý sa hebrejsky nazýval *yōbēl*, z čoho pochádza latinské slovo *iobeleus*, čím sa prichádza k pôvodu slova *jubilejný*. Súčasťou oslavy jubilejného roka bola reštitúcia pôdy pôvodným vlastníkom, odpustenie dlhov, oslobodenie otrokov a ponechanie pôdy ladom. V Novom zákone sa Ježiš predstavuje ako ten, ktorý prehlbuje význam starozákonného jubilea, pretože prišiel „*zvestovať milostivý rok Pána*.“ (Iz 61, 1 – 2; Lk 4, 16 – 19).

V sérii článkov počas Jubilejného roka 2025, ktorý vyhlásil pápež František bulou *Spes non confundit* (*Nádej nezahanbuje* – Rim 5, 5) a ktorý bude v Katolíckej cirkvi prebiehať od 24. decembra 2024 do 6. januára 2026, budeme prechádzať biblickými textami priamo pojednávajúcimi o tematike jubilejného roka alebo s ňou súvisiacimi a zamýšľať sa nad ich významom, teda predovšetkým nad tým, čo chce Boh ich prostredníctvom povedať do života nám, ľuďom dneška. V prvom rade a v prvom kroku je však veľmi dôležité začať pozorným čítaním týchto biblických textov, sprevádzaným modlitbou k Svätému Duchu, ktorý pri ich vzniku inšpiroval posvätných autorov a ktorý Cirkvi dáva milosť im porozumieť a aktualizovať ich poslanstvo pre každú dobu.

Ako bolo vyššie spomenuté, pôvod jubilejného roka treba hľadať v Mojžišovom zákone. Konkrétne o ňom pojednáva 25. kapitola Knihy Levitikus, ktorá je v poradí treťou knihou Mojžišovho zákona, teda Tóry alebo Pentateuchu, teda piatich Mojžišových kníh, a v kresťanskom ponímaní v poradí treťou knihou Starého zákona. V spomínanej kapitole, v jej prvých siedmich veršoch, sa najprv píše o tzv. *sobotnom roku*. Bol to každý siedmy rok, v ktorom Izraeliti mali dopriať zemi odpočinok, teda nemali osievať svoje polia ani orezávať svoje vinice. Následne spomínaná kapitola Knihy Levitikus prikazuje Izraelitom počítať sedemkrát sedem rokov a päťdesiaty rok zasvätiť ako jubilejný rok. Ako už bolo povedané, začnime priamo čítaním tohto biblického textu.

„Počítaj aj sedem ročných týždňov, sedemkrát sedem rokov, takže čas siedmich ročných týždňov bude činiť štyridsaťdeväť rokov. Potom na desiaty deň v siedmom mesiaci budete trúbiť na zvučnom rohu; v Deň zmierenia budú zaznievať trúby po celej krajine. Päťdesiaty rok zasväťte! Ohlášate slobodu pre všetkých obyvateľov krajiny! Má to byť pre nich jubilejný (milostivý) rok. Vtedy každý dostane do vlastníctva svoj majetok a každý sa vráti k svojmu rodu.

Päťdesiaty rok je pre vás jubilejným rokom. Vtedy nebudete siať ani žať, čo narastie po žatve, ani nebudete oberať vinič, ktorý ste neorezali. Je to jubilejný rok, pamätný čas pre vás. Len to, čo sa samo urodí, budete jesť priamo z poľa.

V takom jubilejnom roku každý z vás dostane do vlastníctva svoj majetok. Ak svojmu bližnému niečo predáš, alebo od svojho bližneho niečo kúpiš, nevydierajte sa navzájom! Podľa počtu rokov od posledného jubilejného roku kupuj od svojho bližneho a podľa počtu žatiev ti má odpredať. Pri väčšom počte rokov ponúkni za to vyššiu cenu a pri menšom počte rokov dávaj nižšiu kúpnu cenu, lebo ti predáva počet žatiev. Nevydierajte sa navzájom, ale boj sa svojho Boha, lebo ja, Pán, som váš Boh!

Pôda sa teda nebude predávať navždy, lebo pôda je moja a vy ste len cudzincami a prišielcami u mňa. Preto v celej krajine, ktorú budete vlastniť, musíte pristať na právo môcť si znovu zem vykúpiť.“ (Lv 25, 8 – 17. 23 – 24).

Uvedený biblický text možno stručne zhrnúť v nasledujúcich bodoch, ktoré podávajú základnú charakteristiku jubilejného roka:

1. Jubilejný rok bol každý päťdesiaty rok. Nasledoval po tzv. siedmich ročných týždňoch, teda po sedemkrát siedmich rokoch.
2. Ohlasoval sa na desiaty deň v siedmom mesiaci, teda na sviatok nazývaný Deň zmierenia, hebrejsky *Yōm Kippūr*, trúbením na baraní roh.
3. Zemi sa mal dopriať odpočinok, tak ako v sobotnom roku, teda nemalo sa siať ani žať, orezávať ani oberať vinič.
4. Mala sa ohlásiť sloboda pre všetkých obyvateľov krajiny, čo znamenalo, že tí, čo upadli do neslobody, či už ako otroci, alebo viazaní robotníci, mali byť oslobodení.
5. Majetok, predovšetkým pôda, sa mal vrátiť jeho pôvodným vlastníkom.
6. Základom týchto požiadaviek bola paradigma, podľa ktorej zem patrí Pánovi, nie ľuďom.

Rovnako dôležitá je tiež nasledujúca časť 25. kapitoly Knihy Levitikus, ktorá pojednáva o rôznych situáciách krajnej chudoby a o konkrétnych spôsoboch pomoci Izraelitom, ktorí takto schudobneli. Verše 25 – 28 prinášajú hlboký aspekt nažívania medzi najbližšími príbuznými, hovoriac o výkupníkovi, ktorý má svojmu príbuznému pomôcť znovu nadobudnúť to, čo on musel predať v situácii veľkej chudoby: „*Ak tvoj príbuzný schudobnie a predá čiastku svojich rolí, vystúpi jeho najbližší príbuzný ako jeho výkupník a odkúpi, čo jeho príbuzný predal. Keď však niekto nemá nijakého výkupníka a sám sa zmôže na to, čo sa vyžaduje na výkup, tak spočíta roky, ktoré uplynuli od predaja, a vyplatí zvyšnú sumu tomu, komu to odpredal, aby sa takto stal opäť vlastníkom svojej pôdy. Ak si však sám nemôže zadovážiť toľko, koľko treba na výkup, tak to, čo odpredal, ostane v rukách kupca až do jubilejného roku. V jubilejnom roku sa mu to vráti a on príde zasa k svojej pôde.“ (Lv 25, 25 – 28).*

Ešte vážnejšie bolo, keď niekto v situácii krajnej chudoby nemal čo predať, a tak predal seba samého, aby mohol zabezpečiť živobytie seba a svojej rodine. O tomto v Knihe Levitikus čítame nasledovné: „*Ak tvoj brat pri tebe ochudobnel a predal sa ti, nedávaj mu robiť otrockú službu! Nech žije pri tebe ako robotník a ako prišelec! Bude ti slúžiť až do jubilejného roku. Potom nech voľne odíde od teba so svojimi deťmi, nech sa vráti k svojmu rodu a nech opäť dostane do vlastníctva otcovský majetok! Ved' oni sú mojimi služobníkmi, ktorých som vyviedol*

z egyptskej krajiny, nesmú sa predať, ako sa predávajú otroci. Nepanuj nad ním tvrdo, ale boj sa svojho Boha!“ (Lv 25, 39 – 43).

Na záver kapitoly sa ešte hovorí o situácii, keď sa niekto predal cudzincovi alebo prišielcovi. Ktokoľvek z jeho príbuzných ho mohol vykúpiť a on potom zostal u toho, kto ho vykúpil ako ten, ktorý pracuje za ročné mzdy. „*Ak by však nebol takýmto spôsobom vykúpený, v jubilejnom roku nech odíde na slobodu aj so svojimi deťmi. Ved' Izraeliti sú mojimi služobníkmi! Oni sú moji služobníci, ktorých som vyviedol z egyptskej krajiny, ja, Pán, váš Boh.*“ (Lv 25, 54 – 55).

Z čoho prameňa rôzne ustanovenia prepojené so slávením jubilejného roka, ktoré sú opísané v 25. kapitole Knihy Levitikus, čo je ich cieľom a ako súvisia s ďalšími biblickými textami, budeme postupne rozoberať počas celého Jubilejného roka 2025.

SSD. Milan Diheneščík, riaditeľ Katechetického úradu Košickej gréckokatolíckej eparchie

(Zdroj: Misionár - decembrové číslo 2024)